

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ
«УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Мелітополь, 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ
«УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В
ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Мелітополь
2020**

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти.
Випуск 24 / Збірник науково-методичних праць/ Таврійський державний
агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного– Мелітополь, 2020.
– 581 с.

У збірнику наведено матеріали з навчально-методичної і виховної роботи науково-педагогічних працівників університету за підсумками науково-практичної конференції 2019-2020 навчального року.

Редакційна колегія:

Кюрчев В.М., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ТДАТУ (заступник головного редактора); Надикто В.Т., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Кюрчев С.В., к.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Назаренко І.П., д.т.н., професор, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Карман С.В., к.е.н., доцент, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології, Болтянська Н.І., к.т.н., доцент кафедри ТСС АПК

Статті опубліковані мовою оригіналу

Адреса редакції: 72312, ТДАТУ пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.

e-mail: nmc@tsatu.edu.ua

Науково-методичний центр університету

УДК 378.147

**Тараненко Г.Г., к.пед.н., доц., Іванова І.Є., к.с-г.н., доц.,
Чебанова Ю.В., к.геогр.н., ст. викл., Шлєіна Л.І., ст. викл.**
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ АГРОТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Проаналізовано умови та методи підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Доведено, що її ефективність залежить від низки умов, зокрема: розробки завдань для самостійної роботи репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого рівнів та різних ступенів складності; врахування різного рівня підготовки і різного стилю навчальної діяльності здобувачів вищої освіти; активного використання додаткових альтернативних форм; орієнтації на колективну творчу взаємодію; розмаїття форм звітності; використання різноманітних форм активізації самостійної роботи; проведення регулярного оцінювання якості впровадження та застосування дистанційної освіти. Зазначено, що за таких умов зростає ефективність самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання та формується компетенція навчання впродовж життя.

Ключові слова: ефективність, самостійна робота, дистанційне навчання, здобувачі вищої освіти.

Постановка проблеми. Особлива роль в підготовці майбутніх фахівців і підвищення якості навчального процесу закладу вищої освіти відводиться самостійній роботі, яка дає можливість здобувачам вищої освіти опанувати творчі види діяльності та розвинути свої інтелектуальні здібності. Особливої актуальності набуває самостійна робота в умовах дистанційного навчання, що передбачає використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які уможливають інтерактивну взаємодію викладача та здобувача вищої освіти на різних етапах навчання, та базується на самостійному опрацюванні здобувачами матеріалів, розроблених та розміщених освітянами в інформаційній мережі. Саме дистанційні технології значно розширили можливості освіти, яку можна здобути перебуваючи у будь-якій точці планети. І не зважаючи на те, що традиційні форми отримання освіти все ж не втрачають своїх позицій, технології дистанційного навчання набувають усе більшої популярності, зокрема в кризових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На важливості формування вмінь самостійної та інтерактивної навчальної діяльності наголошують у сво-

їх доробках як класики (Ф. Дістервег, Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ж. Руссо, В. Сухомлинський, К. Ушинський), так і сучасні вчені (А. Алексюк, І. Бех, В. Буряк, Л. Варзацька, О. Вербицький, В. Давидов, О. Дубасенюк, І. Зимня, В. Козаков, П. Підкасистий, С. Подмазін, В. Сериков, Н. Сидорчук, Н. Тализіна, А. Хуторський, С. Якиманська та ін.).

У психолого-педагогічних дослідженнях акцентується увага на безпосередньому зв'язку між активним використанням інтерактивних методів навчання та залученням здобувачів освіти до самостійної пізнавальної діяльності. Так, зокрема, Л. Варзацька, Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, І. Дроздова, С. Караман, К. Климова, Л. Кратасюк, О. Копусь, М. Пентилюк, Т. Симоненко, Г. Шелехова та ін. порушують у своїх розвідках питання щодо організації інтерактивного навчання загалом та самостійної роботи зокрема.

Проблема дистанційної освіти ґрунтовно досліджується як вітчизняними вченими, зокрема, В. Биковим, Н. Думанським, Г. Кравцовою, В. Кухаренком, В. Олійником, О. Глазуною, К. Обуховою, О. Самойленком, Н. Сиротенко, Г. Молодих, Н. Морзе, Н. Твердохлебовою, О. Захар, П. Камінською, так і закордонними, зокрема, Дж. Андерсоном, Ст. Віллером, Т. Едвардом, Р. Клінгом.

Незважаючи на широке розмаїття досліджень як дистанційної освіти, так і самостійної роботи, зазначимо, що розвідки, у яких порушується питання ефективності самостійної роботи здобувачів освіти саме в умовах дистанційного навчання, практично відсутні.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз умов та методів підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу досліджень. Сучасний освітній простір постійно змінюється, що пов'язано з його адаптацією до змінних умов, які вимагають переходу на інноваційний шлях розвитку. Останнє актуалізує «виробництво нових ідей, нових технологій, соціальних, управлінських інновацій», а тому «необхідними є, по суті, інновації в усіх сферах суспільного життя» [5; с.163], зокрема, в освіті. Важливою умовою інноваційної діяльності, на наш погляд, має стати активна залученість особистості, яка повинна «не лише орієнтуватися в інноваціях, а й мати практичні навички їх застосування у своїй роботі, що неможливо без володіння різними технологіями та здатності до самореалізації та самостійного інноваційного пошуку» [5; с.163]. Погоджуючись із думкою дослідників щодо необхідності та важливості інноваційного розвитку особистості в професійному зростанні, вважаємо досить актуальним питання підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Під самостійною роботою здобувача вищої освіти розуміють роботу за певним переліком тем, відведених на самостійне вивчення, що забезпечені навчально-методичною літературою та рекомендаціями й контролюються за допомогою тестів, контрольних робіт, колоквиумів, рефератів, творів і звітів тощо.

В «Українському педагогічному словнику» за редакцією С. Гончаренка самостійну роботу визначено як «різні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності школярів, яка здійснюється ними на навчальних заняттях або вдома за завданнями вчителя, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі» [4, с.376].

Деякі дослідники (В. Беспалько, В. Козаков, Т. Лобода, В. Луценко, Н. Шишкіна, Г. Романова) розглядають самостійну роботу як навчальну або пізнавальну діяльність, що має певні особливості, зокрема, самостійність. В інших дослідженнях самостійна робота розглядається як засіб організації систематичної пізнавальної діяльності (М. Дідусь, П. Підкасистий) та здобуття знань (В. Тюнін, Т. Поротнікова), пов'язується із розвитком творчої активності особистості (Л. Туровська, П. Гальперін), вважається формою організації навчального або наукового пізнання здобувачів освіти (О. Леонтьєв), пов'язується з управлінням їх діяльністю (Г. Гапонов), набуттям компетенцій самоосвіти (О. Мороз), вважається умовою реалізації освіти і самоосвіти (Н. Сидорчук).

Окрім цього самостійна робота розглядається як форма організації навчального процесу (Б. Єсіпов, Г. Гаврилова, Н. Ванжа), самоосвіти (В. Буряк), контролю та самоконтролю (Н. Промоторова).

Деякі дослідники ідентифікують самостійну роботу як метод навчання, покликаний забезпечити формування потреби в самоосвіті (В. Бондаревський), найбільш ефективний прийом навчання (П. Гальперін), за допомогою якого здобувачі самостійно закріплюють раніше набуті компетенції, а також оволодівають новими (В. Ягупов), результат навчальної діяльності (Г. Костюк) та систему організації педагогічних умов, що уможливають управління навчальною діяльністю здобувачів освіти (В. Граф, І. Ільясов, В. Ляудіс).

Отже, як бачимо, єдиного розуміння сутності самостійної роботи на сьогодні не існує, проте розмаїття підходів щодо її визначення вказує на безумовну важливість та складність означеного процесу.

Зважаючи на існуванні різних підходів до методики організації самостійної роботи здобувачі вищої освіти, можна констатувати, що вона є не лише формою, а й засобом навчання, оскільки формує певні компетенції, виконуючи при цьому низку функцій зокрема, розвивальну, інформаційно-навчальну, орієнтувальну і стимулюючу, виховну та дослідницьку [7, с. 4]. При цьому важливими ознаками самостійної роботи є наявність пізнавального або практичного завдання, проблемного питання, розумового напруження, самостійність і активність у процесі вирішення поставлених завдань, наявність керування самостійною, пізнавальною і практичною діяльністю здобувача. Таким чином, основою самостійної роботи є пізнавальне або проблемне завдання, що обумовлює весь процес навчання.

Варто зауважити, що на успішність самостійної роботи впливає низка чинників, зокрема, наявність: вмотивованості, чіткої постановки пізнавальних завдань, алгоритму та методу виконання роботи, способів виконання, чі-

ткого визначення форм звітності, обсягу роботи та термінів її подання, консультативної допомоги та критеріїв оцінювання. За умов дистанційного навчання викладачеві важливо ретельно підготувати не лише завдання, а й ретельно продумати алгоритм виконання, звітування та оцінювання, не забуваючи про те, що консультативна допомога не буде реалізована у повній мірі, а тому усі методичні рекомендації мають бути максимально зрозумілими, а критерії оцінювання – прозорими.

В умовах дистанційного навчання важливим є розробка завдань для самостійної роботи різних рівнів, зокрема, репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого.

На репродуктивному рівні завдання можуть базуватися на читанні, конспектуванні навчальної літератури, прослуховування аудіо- і відеозаписів лекцій, заучуванні, запам'ятовуванні та повторенні навчального матеріалу. Пізнавально-пошуковий рівень передбачає підготовку презентацій, таблиць, схем, тез доповідей, підбір літератури з певних проблем, написання есе, контрольних робіт тощо. Творчий рівень передбачає написання наукових статей, тез, підготовка до участі в науково-дослідній роботі, студентській науковій конференції, олімпіаді тощо.

Зазначимо, що в умовах дистанційного навчання виконання одних лише тестових завдань реалізує самостійну роботу здобувачів вищої освіти лише на репродуктивному рівні, що безпосередньо впливає на якість освітнього процесу та унеможлиблює набуття важливих фахових компетенцій. У зв'язку із цим для організації та успішного функціонування самостійної роботи здобувачів вищої освіти неважливим є поєднання усіх рівнів самостійної роботи.

У процесі розробки завдань самостійної роботи важливо також враховувати щонайменше чотири ступені складності: на першому має формуватися вміння виконувати завдання за зразком, на другому – відтворювати інформацію по пам'яті, на третьому – вирішувати нетипові завдання, на четвертому – виконувати завдання, орієнтовані на творчу діяльність. Саме поєднання всіх перерахованих вище типів і рівнів роботи, на нашу думку, є важливою умовою успішності самостійної роботи в умовах дистанційного навчання.

Проте, у процесі організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти важливо враховувати різний рівень їх підготовки і різний стиль навчальної діяльності. У зв'язку із цим актуалізується вміння викладача у процесі створення та підбору завдань керуватися наступними критеріями: нормування – передбачає визначення оптимального обсягу кожного завдання і часу на його виконання; складність – кожне завдання має бути однакового рівня складності; точність – завдання мають містити питання, що вимагають чітких відповідей; зрозумілість – завдання мають бути максимально зрозумілими для здобувача вищої освіти; додатковість – завдання мають містити питання, пошук яких вимагає звернення до додаткових ресурсів; креативність – завдання мають містити елементи складності, що спонукають до розвитку творчого мислення та передбачають нетрадиційні форми виконання.

Дотримання перерахованих критеріїв, на наше переконання, значно впливає не лише на якість самостійної роботи в умовах дистанційного навчання, а й значно підвищує її ефективність.

Відомо, що самостійна робота є більш ефективною, якщо вона парна або в ній беруть участь 3 людини, адже групова робота сприяє підвищенню рівня мотивації, розвитку пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, зацікавленості у виконанні спільної роботи, завдяки взаємному контролю. Найбільш значущими і цікавими формами самостійної роботи для здобувачів вищої освіти є робота в команді над проектами, рішення типових і комплексних завдань, робота з ресурсами бібліотек і мережею Інтернет. Проте в умовах дистанційного навчання використання зазначених форм є досить обмеженим. У зв'язку із цим можна запропонувати здобувачам вищої освіти додаткові альтернативні форми, зокрема, інтерактивні екскурсії, перегляд майстер-класів, онлайн-стажування на підприємствах і в організаціях тощо.

За умови одночасного вільного доступу до мережі Інтернет усіх учасників навчального процесу досить ефективними є форми самостійної роботи, орієнтовані на колективну творчу взаємодію, зокрема, інтелектуальні онлайн-битви, онлайн-дискусії, міжвузівські проекти, колективні проекти тощо.

Важливим питанням в межах дистанційного навчання є форми звітності про виконану самостійну роботу. За умов віддаленого доступу об'єктивність виконаних завдань та їх оцінювання потребують додаткової уваги. Так, наприклад, конспект з теми можна запропонувати створити у вигляді схеми, таблиці чи презентації, вирішення задач чи виконання лабораторного завдання надсилати у формі короткого відео. Поточний та підсумковий контроль можна здійснювати також у тестовому режимі, проте він не має бути основним у процесі визначення успішності засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу. У підсумковому оцінюванні важливо також враховувати статті та тези, написані здобувачами вищої освіти для публікації в збірниках науково-дослідних конференцій.

Певним викликом за умов дистанційного навчання може стати виконання і захист контрольних і курсових робіт, звіт про проходження виробничої практики, складання заліків, іспитів з дисципліни тощо. Проте, зазначимо, що ефективним методом проведення зазначених контрольних заходів є режим онлайн-конференції.

Розглянуті типи, рівні, форми і методи організації самостійної роботи, є важливою умовою її успішності, проте вкрай актуальним залишається питання щодо її активізації.

У психолого-педагогічних дослідженнях пропонуються різноманітні форми активізації самостійної роботи, найбільш дієвими серед яких вважаємо ті, що базуються на наступних принципах: методології – навчити здобувачів вищої освіти основним методам самостійної роботи, зокрема плануванню своєї роботи та визначенню алгоритму виконання; рефлексивності – надання знань, необхідних для самоаналізу та самооцінки; актуальності – переконлива демонстрація важливості навчального матеріалу у майбутній навча-

льній і професійній діяльності; проблемності – надання матеріалу, що відтворює типові способи реальних міркувань, що використовуються в сучасній науці і техніці; практичності – акцент на однозначному зв'язку теорії з практикою; активності – використання методів активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, дискусії, колективне обговорення складних питань, ділові ігри, інтерактивні методи тощо). системності – розробка та ознайомлення здобувачів вищої освіти з структурно-логічною схемою дисципліни і її елементами, створення методичних вказівок, що містять алгоритм виконання завдань, контрольні заходи після кожної теми тощо; комплексності – розробка навчальних посібників для самостійної роботи, що поєднують теоретичний матеріал, методичні вказівки і завдання для їх вирішення; міждисциплінарності – розробка завдань, що поєднують досягнення різних наук; індивідуальності – розробка завдань з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів, присвоєння статусу «студентів-консультантів» найбільш здібним здобувачам із наданням їм консультативної допомоги; складності – внесення труднощів у типові завдання, використання завдань із надлишковими даними тощо; творчості – розробка і впровадження інтерактивних методів навчання, нетрадиційних завдань підвищеної складності тощо; науковості – заохочення до науково-дослідної роботи шляхом залучення до написання наукових праць із фаху.

Варто зазначити, що науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти є вищою формою самостійної роботи, адже взаємозв'язок навчальної та науково-дослідної роботи сприяє розвитку умінь і навичок розумової діяльності, зокрема аналізу, синтезу, узагальненню, абстрагуванню, систематизації тощо, формуючи новий рівень професійно-творчого мислення.

Психолого-педагогічні дослідження виокремлюють декілька умов, що стимулюють або гальмують творчу діяльність особистості. Так, зокрема, негативно впливають на творчу активність такі ситуативні чинники, як брак часу, підвищена тривожність, нетерпіння, проявлене при бажанні знайти швидке вирішення проблеми, занадто сильна або слабка мотивація, невпевненість у власних силах тощо. До особистісних чинників, що негативно впливають на творчий процес відносять низьку самооцінку або самовпевненість, домінування негативних емоцій, уникнення ризикованої поведінки, високу тривожність тощо. Серед особистісних рис, що позитивно впливають на творчість, виділяють впевненість у своїх силах, переважання емоцій радості, схильність до ризику, відсутність страху здатися дивним, відсутність конформності, наявність багатого уяви, гарне почуття гумору тощо.

В умовах дистанційного навчання викладачеві важливо створити максимально сприятливі умови для творчої діяльності здобувачів вищої освіти, враховуючи як так їх особистісні риси, так і ситуативні та особистісні чинники.

Розглянуті методи підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти агротехнологічного закладу вищої освіти в умовах дистанційного навчання уможлиблює виділення наступних позитивних характери-

стик дистанційного навчання: гнучкість у витратах часу, економія на транспортних витратах; зацікавленість здобувача вищої освіти використанням сучасними інформаційними засобами; доступність дистанційного навчання; набуття досвіду й додаткової інформації за допомогою ресурсів мережі Інтернет; зручність у навчанні без відриву від місця перебування; індивідуальний темп навчання; можливість поєднання індивідуального та групового навчання; вирішення проблеми втрати концентрації, уникнення обмежень у розкладі; швидке оновлення навчального матеріалу за необхідності [1; 7].

Незважаючи на низку переваг, дистанційне навчання має й низку недоліків, зокрема, проблеми з авторським правом у застосуванні навчальних матеріалів та висока коштовність обладнання для проведення дистанційного навчання. Проте, за сучасних умов, вказані виклики можливо вирішити своєчасним захистом авторських прав та використанням бюджетного обладнання та програмного забезпечення.

У той же час важливим питання є оцінювання якості впровадження та застосування дистанційної освіти, які А. Веремчук [2, с.321] пропонує здійснювати за наступними показниками: результативність (ступінь засвоєння знань, можливість їх застосування на практиці, успішність, індивідуалізація навчання, гнучкість консультативної допомоги); доступність; ресурсомісткість; оперативність (кількість часу, необхідного на засвоєння знань, їх донесення тощо); демократичність зв'язку «викладач – здобувач»; комплексність програмного забезпечення; якість освітніх технологій. Все перераховане вище можна віднести до показників ефективності процесу дистанційного навчання.

Висновки. Отже, самостійна робота здобувачів вищої освіти відіграє важливу роль у підготовці майбутніх фахівців завдяки збагаченню їх новими знаннями, навчанню віднаходити власні рішення в будь-яких нестандартних ситуаціях тощо. В умовах дистанційного навчання навички самостійної роботи та її правильна організація є вкрай важливими.

Ефективність самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання залежить від низки умов, зокрема: розробки завдань для самостійної роботи репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого рівнів та різних ступенів складності; врахування різного рівня підготовки і різного стилю навчальної діяльності здобувачів вищої освіти; активного використання додаткових альтернативних форм (інтерактивні екскурсії, перегляд майстер-класів, онлайн-стажування на підприємствах і в організаціях тощо); орієнтації на колективну творчу взаємодію (використання інтелектуальних онлайн-битв, онлайн-дискусій, міжвузівських проєктів, колективних проєктів тощо); розмаїття форм звітності; використання різноманітних форм активізації самостійної роботи; проведення регулярного оцінювання якості впровадження та застосування дистанційної освіти. Для підвищення ефективності самостійної роботи важливо також навчити здобувачів вищої освіти методам самостійної роботи і забезпечити їх необхідним правильно складеним навчально-методичним матеріалом. Зазначене, на нашу думку, підвищує

ефективність самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання та формує таку важливу компетенцію, як вміння вчитися впродовж життя.

Список використаних джерел.

1. Васюк О. Теоретико-методичні аспекти організації дистанційної освіти. *Вісник Книжкової палати України*. 2011. № 2. С. 30–32.
2. Веремчук А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання у ВНЗ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 7, 2013. С. 319-325.
3. Власенко Л. В. Переваги та недоліки дистанційного навчання. *Професійна підготовка педагога : історичний досвід і виклики сучасності : збірник наукових праць. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічно університету ім. І. Франка*, 2013. С. 224–228.
4. Гончаренко С.І. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
5. Гончарова О.А., Тараненко Г.Г. Інноваційна діяльність особистості як важлива умова гармонізації культурно-освітнього простору: філософсько-освітній аспект. *Філософські обрії*. 2016. Вип. 35. С. 162-173.
6. Организация и контроль самостоятельной работы студентов: методические рекомендации / сост. Н.В. Соловова; под ред. В.П. Гарькина. Самара: Изд-во «Универс- групп», 2006. 15 с.
7. Al-Arimi A. M. A. K. Distance Learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014. Т. 152. С. 82–88.

Taranenko G.G., Ivanova I.Ye., Chebanova Yu.V., Shlieina L.I. Methods of increasing the individual work efficiency of undergraduates while distance learning at the agrotechnological higher education institution

Abstract. The conditions and methods of improving the individual work efficiency of undergraduates while distance learning at the agrotechnological higher education institution are analyzed. It is proved that its effectiveness depends on a number of conditions, in particular: the tasks creation of reproductive, cognitive-search and creative levels and different degrees of complexity for individual work; taking into account the different level of training and different style of undergraduates educational activity; active use of additional alternative forms; focus on collective creative engagement; a variety of reporting forms; use of various forms for individual work intensification; conducting regular assessment of implementation and application quality of distance education. It is noted that under such conditions the individual work efficiency of undergraduates while distance learning increases and the competence of lifelong learning is formed.

Keywords: efficiency, individual work, distance learning, undergraduates.